

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. การวิเคราะห์ข้อมูล
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม วัตถุประสงค์ของการวิจัย

Rajabhat Mahasarakham University

1. เพื่อศึกษาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบคูณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารการสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้านจำแนกตามสถานภาพ
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะคูณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 1,324 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 331 คน ครูผู้สอน

จำนวน 331 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 331 คนและ
ผู้ปกครอง จำนวน 331 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยกำหนดขนาดกลุ่ม
ตัวอย่างโดยตารางเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 712 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
ผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2
เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 50 ชุด มีความเชื่อมั่น
เท่ากับ 0.95

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าร้อยละ
2. ระบุความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 วิเคราะห์โดย
หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร
สถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างทั้งโดยรวมและรายด้านใช้สถิติ F - test
(One - way ANOVA) ใช้นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. การวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหาร ครูผู้สอน
ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครอง วิเคราะห์โดยหาความถี่แล้ว
คิดเป็นร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากวิจัยระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำ ด้านความสามารถในการบริหาร และด้านวิชาการตามลำดับ ดังนี้

1.1 ด้านบุคลิกภาพ ได้แก่

1.1.1 แต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสม

1.1.2 มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่

1.1.3 มีวินัยในตนเอง

1.2 ด้านภาวะผู้นำ ได้แก่

1.2.1 ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

1.2.2 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

1.2.3 มีความเชื่อมั่นในตนเอง

1.3 ด้านความสามารถในการบริหาร ได้แก่

1.3.1 มีความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่

1.3.2 ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม

1.3.3 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

1.4 ด้านวิชาการ ได้แก่

1.4.1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแนะแนวและระบบการช่วยเหลือ

นักเรียน

1.4.2 มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา

1.4.3 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้และเกณฑ์

การประเมินคุณภาพการศึกษา

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนประธาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบตามสถานภาพ พบว่าผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.64 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ย

จากมากไปหาน้อย คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำ ด้านความสามารถในการบริหารและด้านวิชาการ ตามลำดับ

ครูผู้สอนมีความคิดเห็นของเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.41 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำ ด้านความสามารถในการบริหารและด้านวิชาการ ตามลำดับ

ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นของเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมมีค่าเฉลี่ย 4.49 มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำ ด้านความสามารถในการบริหารและด้านวิชาการ ตามลำดับ

ผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.15 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความสามารถในการบริหาร ด้านภาวะผู้นำและด้านวิชาการ ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครอง มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยรวมแตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบตามสถานภาพ พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า

3.1 ด้านภาวะผู้นำ พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3.2 ด้านวิชาการ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครอง มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3.3 ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหาร ครูผู้สอนครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์แตกต่างกัน

3.4 ด้านความสามารถในการบริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครอง มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

4. ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครอง ได้เสนอแนะความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เรียงลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ เข้ากับชุมชนได้ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ มองการณ์ไกล คิดริเริ่มสร้างสรรค์ ยึดหยุ่นในการปฏิบัติงาน ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีบุคลิกภาพน่าเชื่อถือ แต่งกายเรียบร้อย พุดจาไพเราะเป็นกันเองและมีวินัย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำ ด้านความสามารถในการบริหารและด้านวิชาการ ตามลำดับ โดยมีด้านที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล คือ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพพบว่ามีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ แต่งกายสุภาพเรียบร้อย เหมาะสม มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่และมีวินัยในตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันสภาพสังคมมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนสู่สากลอาจเป็นสาเหตุที่ผู้บริหารต้องวางตัวให้เหมาะสม เป็นแบบอย่างแก่คนทั่วไป การบริหารจัดการของสถานศึกษาเป็นการบริหารในลักษณะนิติบุคคล ผู้บริหารต้องมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่มากขึ้น ได้รับความชอบอำนาจในการตัดสินใจสั่งการมากขึ้นทำให้ผู้บริหารต้องมีวินัยในตนเอง โดยเฉพาะด้านงบประมาณเป็นอำนาจเบ็ดเสร็จ การที่ผู้บริหารมีวินัยในตนเองสูง ก็จะสามารถบริหารงบประมาณ ด้วยความเที่ยงตรง ถูกต้อง ชัดเจน การมีวินัยในตนเองจะสร้างความมั่นใจให้กับบุคลากรและชุมชน ทุกคนเกิดความเลื่อมใสความศรัทธา ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานในสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ ประมวล ชิลวงษ์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด

สำนักงานการเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับด้านที่มีค่ามากที่สุดไปหาค่าน้อยได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ ด้านภาวะผู้นำและด้านความสามารถในการบริหารงานตามลำดับ และสอดคล้องกับคำจันทร์ นาสะอาด (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยปรากฏว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนอีก 2 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำและด้านทักษะความรู้ ความสามารถในการบริหารมหาสารคาม

ส่วนด้านที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ด้านวิชาการ โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านวิชาการข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแนะแนวและระบบการช่วยเหลือนักเรียน มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการศึกษาในปัจจุบันสถานศึกษาได้จัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนผู้ด้อยโอกาสได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ นอกจากนี้ในสภาพทั่วไปของสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 เป็นโรงเรียนที่ขาดแคลน ดังนั้นการแนะแนวและระบบการช่วยนักเรียนจึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง นอกจากนี้ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ เพราะในปัจจุบันสถานศึกษาต้องก้าวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี ซึ่งการดำเนินงานมีความจำเป็นและสัมพันธ์กับสื่อด้านเทคโนโลยีตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานด้านผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินผลการศึกษา (องค์การมหาชน)

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

○ ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้
ด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำ ด้านความสามารถในการบริหารและด้านวิชาการ ตามลำดับ โดยมีด้านที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล คือ ด้านบุคลิกภาพ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีวินัยในตนเอง มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับคำจันทร์ นาสะอาด (2546 :บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เกษตรวิสัยจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยปรากฏว่า

(1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย คือด้านจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำและด้านทักษะความรู้ความสามารถในการบริหาร ตามลำดับ

(2) ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่าง เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทักษะความรู้ความสามารถในการบริหารงาน และด้านบุคลิกภาพไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านคุณธรรมจริยธรรมและด้านภาวะผู้นำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับสว่าง เหนือกลาง (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคสารสนเทศตามทัศนคติของผู้บริหาร โรงเรียนผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร จากการศึกษพบว่าข้าราชการครู โดยส่วนรวมและจำแนกตามสถานภาพ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในยุคสารสนเทศ โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 คือ ด้านคุณลักษณะด้านส่วนตัว ได้แก่ แต่งกายสะอาดเรียบร้อย และเหมาะสมกับกาลเทศะ สามารถนำความรู้มาใช้ตรงกับลักษณะงานมีความสามารถในการจูงใจคน ด้านคุณลักษณะด้านวิชาชีพ ได้แก่ มีความสามารถจัดบุคลากรเข้าทำงานอย่างเหมาะสม เป็นผู้มีความสามารถในการติดตาม ควบคุมและประเมินผลงานและมีความรู้เรื่องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านวิชาการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบ

สารสนเทศ สร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการและเป็นที่ปรึกษาในการทำผลงานทางวิชาการแก่คณะครูได้จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนมีความประสงค์ที่จะให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบสารสนเทศ เนื่องจากในปัจจุบันการติดต่อประสานงาน การดำเนินงานจำเป็นต้องใช้เครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยี โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ (Computer) เป็นระบบที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินงาน การสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการก็เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาความขาดแคลนด้านเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ตลอดจนบุคลากรที่ความรู้ ทักษะในด้านต่าง ๆ เพราะการที่สถานศึกษามีเครือข่ายก็จะสามารถประสานงาน แลกเปลี่ยนและขอความร่วมมือจากสถานศึกษาที่มีความพร้อมซึ่งจะเป็นการแก้ปัญหาด้านงบประมาณ ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและในปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความจำเป็นที่ครูจะต้องศึกษาเรียนรู้จัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Center) ครูจะต้องศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและสามารถนำเอาผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมาจัดทำและเสนอเป็นผลงานทางวิชาการ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจและเป็นที่ปรึกษาในการทำผลงานทางวิชาการแก่คณะครูได้ **ชัชฎาภมาศารคาม**

3. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำและด้านความสามารถในการบริหาร โดยมีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผล คือ ด้านบุคลิกภาพ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ แต่งกายสุภาพเรียบร้อย มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงและมีวินัยในตนเอง จะเห็นได้ว่าประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความประสงค์ที่ต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ภูมิฐานสง่างามเหมาะสม มีสุขภาพที่สมบูรณ์ แข็งแรงและมีระเบียบ วินัย มีความรับผิดชอบ เป็นตัวอย่างแก่บุคคลอื่น ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับประมวล ชิตวงษ์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานการเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สังกัดสำนักงานการเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่ามากไปหาค่าน้อยได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ ด้านความเป็นผู้นำและด้านความสามารถในการบริหารงาน ตามลำดับและสอดคล้องกับ คำจันทร์ นาสะอ้าน (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัย ปรากฏว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านวิชาการ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ส่งเสริมและพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาในชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแนะแนวและระบบช่วยเหลือนักเรียนและนิเทศติดตามผลการจัด กิจกรรม การเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ สอดคล้องกับสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินผลการศึกษา (องค์การมหาชน) ภูมิภาคมหาสารคาม

4. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความสามารถในการบริหาร ด้านภาวะผู้นำและด้าน วิชาการ ตามลำดับดังนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล คือ ด้านบุคลิกภาพ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว แต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมและมีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง จะสังเกตได้ว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสอดคล้องกับประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ซึ่งอาจมีผลมาจากในปัจจุบันคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาในโรงเรียนมากขึ้น ตลอดจนผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ ที่กว้างไกล มีการร่วมงานประสานความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ได้ พัฒนาขึ้นจึงเป็นปัจจัยที่ทำให้การบริหารจัดการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัย สอดคล้องกับบพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2540: 39) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ด้านบุคลิกภาพของผู้บริหาร โรงเรียน ได้แก่บุคลิกภาพทางกาย เช่น สุขภาพ สมบูรณ์ ร่างกายแข็งแรง ความทรหดอดทนและรูปร่างท่าทางดี แต่งตัวเรียบร้อย มีรสนิยม

เสียงพูดชัดเจน เป็นตามธรรมชาติ มีอุปนิสัยดี มีความสม่ำเสมอ บุคลิกภาพด้านจิตใจต้องมีความจริงใจ มีความซื่อสัตย์ มีความอดทน อดกลั้นและเข้าใจผู้อื่นเป็นคนที่อารมณ์ดีและเบิกบาน มีใจสงบไม่ตื่นตื่นง่าย เป็นคนตรงต่อเวลามีการยอมรับข้อบกพร่องข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นและสอดคล้องกับประณม แสงสว่าง (2538:79-82) ได้กล่าวถึงบุคลิกภาพของผู้นำหรือผู้บริหารที่ดีได้แก่ ต้องเป็นผู้ที่ยอมรับความจริง กล้ารับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง เป็นที่ยอมรับตนเองและผู้อื่น เป็นผู้ที่มีความจริงใจ เป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานอย่างใกล้ชิด เป็นผู้ที่พัฒนาตนเองอยู่เสมอและเป็นผู้ที่ไม่ตั้งอยู่บนความประมาท

ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านวิชาการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดทำหลักสูตร มีความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผลและส่งเสริมและพัฒนาในการใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาในชุมชน ตามลำดับ เนื่องจากปัจจุบันสถานศึกษาทุกแห่งได้กำหนดหลักสูตรขึ้นใช้เอง อุปสรรคและปัญหาเกิดขึ้นมากมาย และผู้ปกครองยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษามากเท่าที่ควร จึงมีความประสงค์ที่จะมุ่งเน้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร โดยส่งเสริมให้ชุมชนได้มีโอกาสในการดำเนินงานอย่างทั่วถึง ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ คำจันทร์ นาสะอาด (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยปรากฏว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนอีก 3 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำและด้านทักษะความรู้ความสามารถในการบริหาร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครอง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวม อยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงสมควรปรับปรุง พัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มากยิ่งขึ้น

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครอง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 รายงานพบว่า ด้านบุคลิกภาพมีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรปรับปรุง พัฒนาตนเองให้มีความเหมาะสมเกี่ยวกับการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย มีความกระตือรือร้นการปฏิบัติหน้าและมีวินัยในตนเอง

1.3 จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครอง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ด้านวิชาการ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรปรับปรุง พัฒนาด้านเกี่ยวกับการแนะแนวและระบบช่วยเหลือผู้เรียน ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม การศึกษา มาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษา

1.4 จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครอง ได้เสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 คือ เข้ากับชุมชนได้ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ มองการณ์ไกล คิดริเริ่มสร้างสรรค์ ยึดหยุ่นในการปฏิบัติงาน ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มีบุคลิกภาพน่าเชื่อถือ แต่งกายเรียบร้อย พุดจาไพเราะ เป็นกันเอง มีวินัย มีมนุษยสัมพันธ์ ทำงานกับคนอื่นได้ดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ความสามารถ กระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาควรนำข้อเสนอแนะดังกล่าวนี้ไปปฏิบัติ ประยุกต์ใช้ เพื่อพัฒนาศักยภาพในการบริหารงานของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ควรจัดอบรม ประชุมสัมมนา เพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา และนำผลการวิจัยนี้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการพิจารณาคัดเลือกและแต่งตั้งผู้บริหารสถานศึกษาในโอกาสต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ด้านวิชาการอยู่ในระดับต่ำกว่าด้านอื่นๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาทางวิชาการ ผลกระทบในการจัดการศึกษา ตลอดจนบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

2.2 ควรทำการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยพิจารณาตัวแปรอื่นๆ ให้มากขึ้น เช่น ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง นักเรียน ผู้นำองค์กรในชุมชน เป็นต้น

2.3 ควรทำการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กรอบแนวคิดด้านอื่นๆ

2.4 ควรมีการวิจัยความต้องการในการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสู่การเป็นผู้บริหารมืออาชีพ เพื่อจัดทำหลักสูตรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลก